

Интернет магазин посвећен Словенима

BELEG

Број 6., Март 2014.

www.starisloveni.com

Велес

Интернет магазин посвећен Словенима

Садржај:

Предговор

Предговор.....4.

Историја

Мост код Братиславе-Прво
старословенско светиште у Словачкој.....6.

Поглед на стару веру Словена

Анализа заступљености словенске уметности у
поп култури- поглед уметника.....13.

Разговор

Интервју-Иван Рамадан.....16.

Рецензија

Рецензија књиге “Месо богова”21.

Песме инспирисане духом предака

Старославац.....22.

Приче инспирисане духом предака

“На огњишту”23.

Занимљивости

Рт Аркона.....26.

Редакција

Уредник: Никола Милошевић

Текстови: Др Владимир Турчан, Душан Мирковић,
Весна Какашевски, Душко Пејић, Душан Адамовић,
Иван Рамадан, Никола Милошевић

Прелом: Ана Милојковић

Лого часописа: Ненад Беленцан

Насловна страна: Душан Мирковић

Интернет страница:

www.starisloveni.com

Контакт:

veles@starisloveni.com

-Сви текстови у часопису су ауторски и не представљају званични став
читаве редакције.

Предговор

Поштовани читаоци,

Стигло је пролеће, а са њим и нови, шести број, часописа Велес. На страницама које следе наћи ћете, надамо се, доста интересантног садржаја. Моћи ћете да прочитате о

првом пронађеном старословенском светилишту у Словачкој, заступљености старословенских мотива у поп култури, рту Аркони и његовој улози и значају за Словене, у периоду између 10. и 13. века, као и песме и приче инспирисане словенском митологијом.

Ту је и занимљив интервју са Иваном Рамаданом, 3D аниматором из Сарајева.

Надамо се да ћете уживати, а коментаре и текстове за идући број нам можете слати путем електронске поште.

Као што сам предходно поменуо, почиње пролеће. Први дан пролећа је пролећна равнодневница. Астрономски, ради се о дану у години у коме дан и ноћ подједнако трају. Интересантно је напоменути да су готово сви народи у Европи још у антици и раном средњем веку занли за равнодневницу и посвећивали јој велики значај. Односно, готово сви народи су на овај дан имали празник посвећен одређеном богу из своје митологије. Тако се и код Словена, пролећна равнодневница везује за дан богиње Весне и њену победу над богињом зиме и смрти – Моране. Као и у многим другим митологијама старе Европе, догађаји из словенске митологије су циклични, а борба Весне и Моране је један пример ових циклјуса. Сваке зиме Морана креће своју окрутну владавину, којој се супроставља богиња Весна и побеђује на дан пролећне равнодневнице. Овај догађај се обележавао специфичним обредом у коме је сламена лутка Моране ношена од центра села до реке, поред реке лутка је паљена и бацана у реку. Учесници поворке том приликом певају различите песме у којима говоре како односе зиму да би донели лето. Поменути обичаји су се понајвише задржали код западних Словена до данас – Словака, Чеха и Лужичких Срба. Интересантно је, такође да се код Словака и Чеха није задржало много обичаја из словенске вере. Готово сви обичаји из тог периода су угушени. Код многих других Словена, остало је доста обичаја, међутим већина њих је примило неки слој хришћанства. Насупрот томе, изношење Морене је обичај који је остао у готово нетакнутом

Поворка која износи лутку Моране
и њено спаљивање у реци

облику и са изворним именом код западних Словена. Није ретка појава данас, да се овај обичај полако обнавља и у остатку словенског света. А с обзиром да се налазимо управо у том периоду, на насловној страни часописа се налази управо Морена, рад Душана Мирковића.

У сваком случају, лепши дани и боље време долази. Надам се да ћете уживати, како у времену, тако и текстовима, које смо припремили за вас. Желео бих да вас замолим све који имају идеје или већ написане текстове које би желели да објаве у наредном броју Велеса, да нам се јаве путем електронске поште. Такође, уколико имате коментар, слободно нам га можете послати. Наравно, замолио бих вас да ти коментари буду без неких идеолошких боја. Идеја часописа је да се бави митологијом, историјом и културом Словена, и за политичке идеологије нема много места.

Никола Милошевић

Мост код Братиславе – Прво старословенско светилиште у Словачкој

Бацање светла на тајну о култном месту Словена

Знамо јако мало о томе на који су начин наши словенски преци примили хришћанство. Први писани извор, који доноси бар мало увида у христијанизацију наше домовине, тиче се освештавања цркве на земљи кнеза Прибине у Нитри, под салзбуршким архиепископом Адалтрамом, 828. године. Историчари са разлогом упозоравају да је то био, пре свега, формални акт политичког карактера. У том периоду, нова вера није била ни близу победи на територијама између Дунава и Татрама.

У тренутку освештавања цркве у Нитри, Словени су, дакле, практиковали веру својих предака. Била је то политеистичка религија, и од монотеизма се разликовала по томе што се веровало у постојање више богова. На челу старословенског пантеона стајао је Перун, владар грома и ватре, а други бог по важности био је Сварог, кога повезују са огњем, небеским светлом и топлотом, као и његовог сина Сварожића. Међу аутентичне богове, у које су Словени веровали у њиховој прадомовини, спадао је и Срибог, бог неба и ветра, Хорс, повезан са месецом, Симаргл, нама већ нејасних „надлежности“ и једна представница нежнијег пола, Мокош, заштитица усева. Пантеон старословенских богова је, дакле, прилично верно реконструисан из различитих писаних извора. Овим божанствима су се до примања хришћанства клањали и наши преци.

До пре кратког времена, себи смо узалудно постављали питање где се то збивало, јер у словачким земаљама нисмо знали за постојање ниједног старословенског светилишта. Због тога је 1960. године одличан чешки археолог и слависта Рудолф Турек, у обимном раду „Прачовек Чехословачке“, могао да напише да „пагански култ наших предака није знао за храмове“. О томе да су околна словенска племена градила светилишта знало се на основу археолошких налазишта са територија источних

Rod – Stvoritelj, drveni idol

Словена, у Пољској и данашњој Немачкој. Тек су истраживања моравских и чешких археолога код Микулчица, Старом Месте код Угарског Градишта, Поханску код Брејцлава и у Храдиску на Кокринску донела доказе о томе, да су и Словени на простору Средње Европе поштовали своје богове у светилиштима. Ти објекти су се једни од других архитектонски разликовали и било је веома тешко дефинисати јединствену основну шему или реконструисати ток обреда у овим културним објектима. Одговор на питање како су изгледала култна места наших словенских предака могла су да пружи само открића археолога.

Словенска глинена посуда

Занимљив налаз

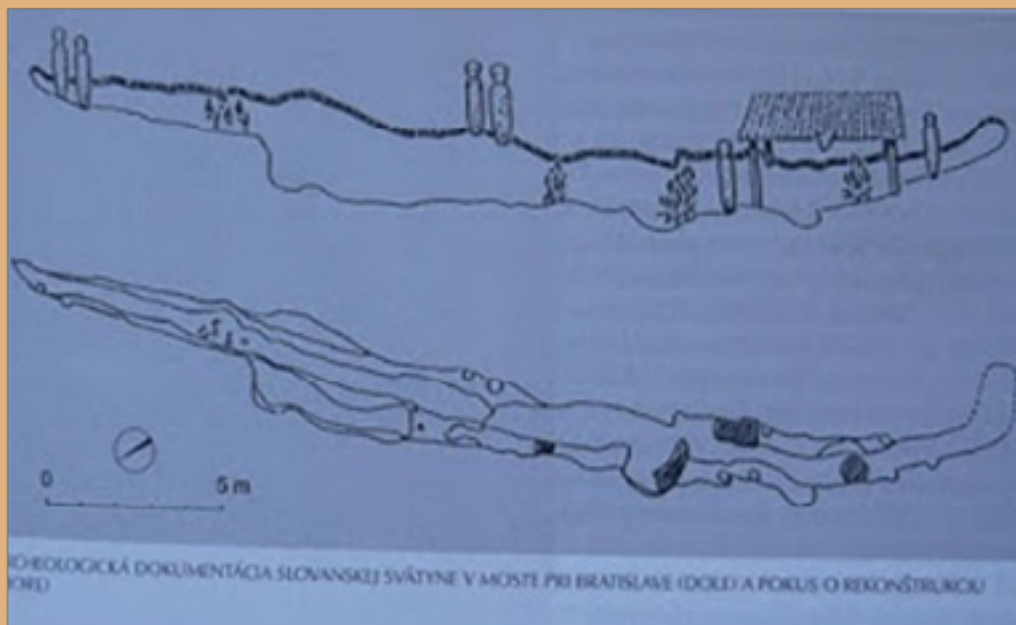
На ободу места Мост код Братиславе, у најисточнијем делу предграђа „Житно острво“, 80тих година 20. века налазила се велика, дубока јама окружена шљунком. Њено дно је временом затрпано смећем, а испод њега су, по средини јаме, извиривале „црне флеке“ – делови старих објеката. У то време, тадашња радница Археолошког одељења Словачког народног музеја (СНМ) Етела Студеникова, пролазила је крај овог налазишта, данас већ познатог и иностраним истраживачима, и приметила необичне објекте. За време археолошког истраживања откривено је да се ради о траговима до тада непознатог

Дигитална реконструкција светилишта у месту Мост при Братислави

словенског насеља. Истраживање локалитета, које је било у опасности од ерозије шљунковитих стена, трајало је три године. Истражено је 14 објеката. Са изузетком једног од њих, радило се о плитким јамама неправилног облика, са зидовима који су се степенасто спуштали и којима археолози приписују функцију привредних или техничких објеката.

Реконструкција светилишта- цртеж његовог приближног изгледа

Изненађење је донео управо тај један објекат. Налазио се, отприлике, у средишњем делу парцеле где су вршена ископавања. Обликом је личио на ходник, односно корито дуго преко 27 метара, које се завршавало полукружницом, максималне ширине 280 центиметара. Ширина објекта је варијала и сужавала се у правцу крајева сегмента. Полукруг, или пре четвртина круга, био је отворен у правцу истока. Објекат, са средишњим делом који се ширио у оба правца, био је укопан у земљу у дубини од 20 до 50 центиметара. По ободу су се налазиле неправилно размештене округле јаме. Четири округле јаме у северном делу чиниле су правоугаоник, у коме се налазило огњиште испуњено пепелом и угљем. Код огњишта је пронађен рог бика. Северно од њега, како указују слојеви земље, простирали су се остаци малих привремених огњишта. У објекту су, такође, нађени зуби и животињске кости.

То је све што је остало од првог познатог старословенског светилишта у Словачкој. Налази су показали да култни објекат датира из периода између друге половине 8. века и почетка наредног века. Занимљиво је да најбитнији аргумент за ово датирање нису били остаци словенске грнчарије, иако су у унутрашњости објекта несумњиво преовладавали, већ неколико комада номадских глинених звонастих посуда. Проблем је у томе што су се словенски „с“ обликовани лонци (украшавани у горњем делу посуде гравираним таласастим линијама или усецањем линија по ободу) производили током прилично дугог временског периода, при чему се, пре свега, мењала технологија производње (тј. састав грнчарске глине, начин обликовања посуда, профил врха, конструкција грнчарске пећи). Међутим, током истог периода, у главним радионицама грнчари су производили квалитетније посуде него занатлије из сеоских насеобина. Према томе, тачно датирање

Већина словенских светилишта стајала је под отвореним небом, што је оснаживало повезаност са природом

налазишта према овим налазима није увек јасно. Номадска „звона“, која су се користила при кувању, била су много краће у употреби.

Компликованије од датирања светилишта било је тачно утврђивање његове функције и његова реконструкција. Као полазиште је послужио сам облик објекта. Корито ископано у земљи, које се завршава полукругом, представља план познат из већ неколико старословенских светилишта на Морави и у Чешкој, нпр. у Угарском Храдишту, Саду или у Микулчицама. Култни значај археолози приписују и објекту у Старој Коурими. Овај, размерама и значајом посебан налаз чини 4 метара дубок и 130 метара дуг, делом заобљен ров, који је делио мало погребно место код језера од насељеног дела рано-средњевековног градишта. Његов сложени урбанизам сам по себи захтева посебну пажњу – он указује да су свет мртвих и свет живих код Словена морали да буду раздвојени. На основу других налаза знамо да је вода та која је делила земаљско и онострано бивствовање по веровањима Словена. Подударност са Хароном и превозом мртвих у чамцу у овом случају сигурно није насумична.

Место као створено за обожавање богова

Пробаћемо ово сазнање да применимо на светилиште у Мосту код Братиславе. У 8. веку, Житно острво је било неплодан крај, са мочварама, језерима и шљунковитим обалама Дунава, које су се након пролећних и јесењих поплава стално мењале. Зато није чудно, да археолози у овој области не знају ни за једну сталну насеобину, барем из периода раног средњег века. Поједини

откривени трагови насељавања Словена указују пре на привремена боравишта рибара, ловаца и сл. Управо овакав природни амбијент спаја се са представом старих Словена о тајанственом месту, на коме је било могуће обраћање боговима. Био је то локалитет који је од обичног света одељен водама, мочварама и језерцима. Ни конкретно место, где су саградили светилиште, очигледно није било случајно. Изворни вегетацијски покривач давно је уништен људском делатношћу а промењена је и речна мрежа.

Приликом покушаја реконструкције недземних делова светилишта могуће је ослонити се на неколико необичности које су откривене током археолошког истраживања. О некадашњем изгледу старословенског култног места говоре и, на први поглед небитне, округле јаме, које се налазе са спољне и унутрашње стране основе светилишта. По спису руског летописца Нестора, Словени су стављали урне са спаљеним остацима мртвих на стубове. У случају нашег светилишта, то ипак не долази у обзир, јер су у 8. веку средњоевропски Словени неспаљене остатке полагали у гробове (томе одговара археолошки термин „костурни гробови“). Решење нам нуди околност, да се кружне јаме налазе у паровима. Ова чињеница, опет, ненаметљиво упућује на налаз из словенског насеља на локалитету Фишеринсел (Fischerinsel) код Нојбранденбурга (Neubrandenburg) у Немачкој, где је откривена дрвена статуица словенског божанства са две главе и са два спојена тела, дакле неког двојног божанства.

Већу сигурност при интерпретацији нуде четири округле јаме у јужном делу светилишта. Њихов распоред и међусобна удаљеност открива, да је ту без сумње стајао лакши дрвени кров. Слични трагови су пронађени и у Ухерском Храдишти-Садоцх, где је, с обзиром на положај култног објекта као гробног места, конструкција могла да служи као место за смештање остатака људског тела. Оваква интерпретација за Мост код Братиславе ипак није логична, кад се има у виду да на месту објекта нису пронађени посмртни остаци људског порекла.

Одговор на питање функције крова нуде остаци огњишта у његовој унутрашњости. Ради се великом огњишту које је попримило јарко црвену боју, а такав траг оставља само јак, постојан пламен. Кров је, дакле, служио као заштита „вечног огња“ од кише. Сигурно, такав обичај опет личи на огањ одржаван у старом Риму од стране весталки: уколико би се пламен угасио, весталки би претила смртна казна. Истраживачи повезују одржавање ватре код Словена са култом бога Перуна. Код

Кумир Перуна по представи Здењка Буриана

источних Словена је, као култно дрво за потпалу, коришћен храст. На основу трагова угља, палинолог Едвард Крипел је установио да се ради о храстовом дрвету, што није изненађење, имајући у виду да је храст био свето дрво старих Словена, посвећено богу грома Перуну. Балтички Словени су обожавали целе храстове шуме, док су на Балкану документовани верски обреди испод храстова чак и у средњем веку.

Пажњу заслужује и следећи детаљ: близу кружних јама на западном крају корита нађена је животињска лобања. Била је толико уништена, да је зоологу Алени Шефчаковој, тек након великог труда у природњачком музеју СМ-а, пошло за руком да одреди да се ради о бивољу, животињи за коју се такође зна да је у словенској митологији била посвећена Перуну. Бивољи рогови су украшавали светилишта балтичких Словена и сигурно да је сличну функцију имала и лобања у нашем светилишту. Вероватно је била смештена по средини pročеља поменутог дрвеног крова.

Док је јужни део светилишта био, по свему судећи, свечани простор, дакле, место где су се одигравали култни обреди у присуству целог рода или племена и уз учешће жреца (култне особе) и сигурно само у време годишњих празника, северни део је вероватно био резервисан за приватне обреде. То можемо закључити на основу тога, што у овој половини светилишта није пронађено неко веће огњиште или трагови градње, већ само мноштво мањих, краткотрајних огњишта у боји земље. Ту су сигурно приносиле жртве Перуну само одређене породице или појединци.

Представа руског сликара Олишанског о паганском обреду старих Словена

Ко се молио у Мостској светињи?

Где су живела племена, чији припадници су ишли да се клањају у данашњи Мост код Братиславе, могуће је закључити на основу споменутих делића керамике, нађених у унутрашњости корита. Осим југозападне Словачке, где је слична керамика нађена у насеобинама из 8 и с почетка 9. века, овде су долазили и становници насеља која су лежала јужно од Дунава. С обзиром на фрагменте номадских звонастих посуда није нужно да се радило само о Словенима. У истом региону овај инвентар могли су да користе и чланови других етничких група. Земљана диспозиција култног објекта у Мосту код Братиславе сугерише да су обреди били обављани под отвореним небом. То је било типично за Словене средње Европе, зато што су нпр. Балтички Словени градили затворена светилишта, у које је, по записима немачког свештеника Хелмолда, приступ имао само жрец. У Мосту код Братиславе, њему је очигледно био намењен простор испод крова. Можда је управо он био одговоран за то да се пламен „вечног огња“ никад не угаси. То је слика коју добијамо из анализе и реконструкције археолошког налазишта старословенског култног места.

Међу остацима нађеним у Мосту код Братиславе нема предмета из половине 9. века, што очигледно указује на то да је у овом периоду светилиште замрло. Можда је тада дошло до промене односа међу племенима, па су верујући почели да иду у друго светилиште и да се тамо клањају Перуну, или је светилиште нестало доласком хришћанства. Непостојање млађих налаза из целог региона показује да се Словени више нису враћали месту где је било старословенско светилиште и да су место прекриле мочварне шуме Житног острва

Др Владимир Турчан

Др Владимир Турчан (1952),

ради у археолошком музеју СНМ у Братислави и стручњак је за археологију римског и словенског доба. Радио је на археолошким истраживањима утврђења из римског доба у Ступави, као и већег броја словенских и германских насеља.

<http://www.historiarevue.sk/index.php?id=2003turcan5>

Захваљујемо се институту зато што нам је уступио текст. Сва права задржана.

Текст са Словачког превео Никола Милошевић

Анализа заступљености словенске уметности у поп култури поглед уметника

На слици: Велес

Словенска митологија је слабо заступљена у уметности иако представља сјајно поље за уметничку експлоатацију. Томе је допринело, како систематско уништавање историјских извора кроз векове, тако и форсирање грчке и нордијске митологије у поп култури. Недостатак историјских извора, конфликтни подаци и превише генерални описи бића, божанстава и појмова, довели су до ситуације у којој мало који аспект словенског паганизма довољно препознатљив, дефинисан и типизиран. Због свега овога, иако је, примера ради, концепт ратничког бога, господара грома, који поседује муњевити камени чекић, дошао у Европу из Азије, управо преко Словена, Тор представља својеврсну препознатљиву појаву (може се рећи и бренд), док за Перуна мало ко зна у западној култури.

Ове ствари могу представљати камен спотицања за неко озбиљније истраживање и класификацију словенске митологије, али што се тиче уметности, мислим да је ситуација заправо обрнута. То поље је

неистражено, неискоришћено и уметнику даје готово потпуну слободу у изражавању, не само са стилског аспекта, већ комплетно, укључујући ту и конкретне представе митолошких бића. Додајмо томе још и чињеницу да ниједно словенско божанство није постављено као добро или лоше по дефиницији, као и то да словенска божанства обављају по неколико, често врло различитих функција и добјамо један полигон где уметник може да се размаше колико хоће, а да не погреша или не склизне са теме. Који аспект божанства приказати, које особине истаћи, које функције ставити у први план, то је све остављено уметнику и његовој инспирацији и утиску. Велес се може представити као брижни пастир, као змија или змај, као господар шума и река, као чувар подземног света, као анимистички тотем медведа, као заштитник земљорадње или се може представити и сваки од ових аспеката одједном. Исто тако, Велес може бити благ и нежан, бесан, злурад, покровитељски настројен...

У мом дипломском, одлучио сам се за приступ који подразумева истицање особина и улога које су ми се у том тренутку чиниле интересантним или доминантним. Приступ појединим божанствима је највише зависио од тога да ли је божанство хтонично или соларно и шта се сматра за типични појавни облик божанства, као и које су његове функције. Па је тако и Радгост, бог гостопримства и путник намерник, који у људском облику путује и посећује домаћинства, представљен у реалном окружењу, опуштеној пози и потпуно људски. Док је Сварог, који представља космички апсолут, представљен готово готово хералдички и у недефинисаном простору. Дао сам себи слободу и што се тиче временског и културног аспекта, па тако Велес делује трибинално, док је Световид представљен као средњовековни витез. Код неких божанстава сам форсирао типизацију, па је морана представљена као архетип ледене краљице, установљен у модерној култури.

Оно што се, по мени, издваја као најпозитивније и најпримамљивије у ликовној обради ове тематике, је потпуна слобода у приказу и приступу. Двадесет представа једног истог божанства, чак и од стране једног уметника, се могу толико међусобно разликовати да на први поглед немају везе једна са другом, а да опет одговарају на тему савршено, свака из свог угла.

Душан Мирковић

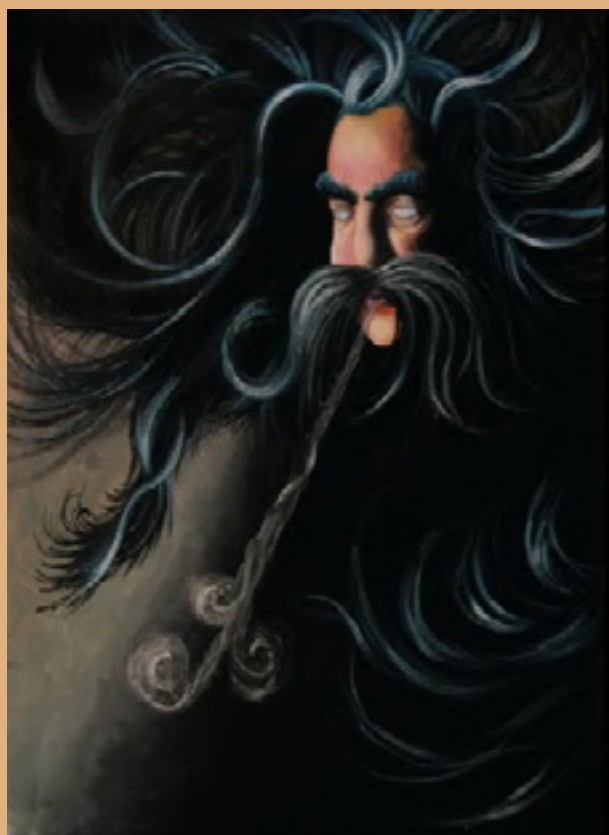
На слици: Перун

На слици: Сварог

Поглед на старѝ верѝ Словена

Стрибог

Душан Мирковић, завршио ФПУ,
одсек и смер примењена графика -
графика и књига

Морана (детаљ са слике)

Радгост

Световид

А се лежим. Није ми кам тежак. Земља ми је мека. Не бјех, него јесам. Путовах кроз тмину, а она велика је. Спомени име моје. О реци зашто ме зовеш? Не знаш шта сам, а тражиш моју помоћ. Добро, кад ме зовеш, доћи ћу. А два су дијела моја. Један бијел, а други црн, знаш ли то? Хоћеш ли ме чувати док лџета буду нестајала? И жељети ме кад ти дом будем рушила? Заборавиш ли ме, видјећеш колико је оштра црна оштрица моја! И ти и сви твоји и њихови.

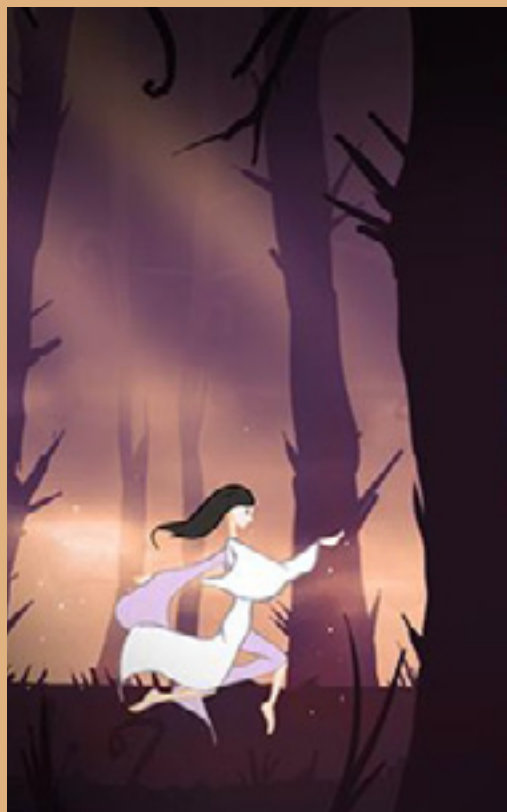
Интервју- Иван Рамадан

Иван Рамадан, бодибилдер из Сарајева, у своје слободно вријеме студира архитектуру, а онда када се звијезде правнају са стећцима, прави анимиране филмове што нижу успјехе по свјетским фестивалима. Зграде и мишиће ћемо прескочити, те се осврнути на ова анимирана остварења.

Велес: Како си дошао до тога да се бавиш класичном и 3D анимацијом?

Иван: Анимацијом сам се почео бавити са својих 12 година, када сам добио први компјутер и почео правити једноставне анимиране ствари. То је била 1997. година када интернет скоро није ни постојао, није било youtube-а и видео-туториала. Проводио сам већину дана испред екрана и сам истраживао програме без било кога коме бих се могао обратити за помоћ. Сјећам се, чак нисам добио ни помоћ за софтвер (3ds max) јер ми је наравно инсталирана нека пиратска верзија. Но, невјероватно сам уживао у свакој минути овог процеса што је након десетак година резултирало тиме да сам способан самостално направити комплетан анимирани филм. Могу рећи да сам и ја растао упоредо са развијањем компјутерске анимације јер је то баш био период када су се постепено почели појављивати све бољи визуелни ефекти у холивудским филмовима,

све од Jurassic Park па до Lord of the Rings. Будно сам ишчекивао сваку нову верзију програма. Иначе, ови филмови су ми увијек били узор, те сам упорно покушавао рекреирати кадрове из њих. 2008. сам довршио свој први анимирани филм "Tolerantia" који је приказан на преко 40 филмских фестивала, награђен са 8 награда и има милион и 700 хиљада прегледа на youtub-u. Зато бих, кад ми се неко обрати са питањем "како научити тај и тај софтвер" у данашње вријеме у којем је све објашњено и доступно до најмањих детаља, најрадије ударао главом у зид.

Велес: Да ли имаш неке узоре у класичној уметности? Одакле потиче твоје интересовање за фантастику и фолклор?

Иван: Поред холивудских филмова, увијек су ме привлачиле и компјутерске игрице, посебно анимирани "cinematic" дијелови који су режирани и рендани тако да изгледају као сцене из неког филма а не као игрице. Посебно бих се осврнуо на Blizzard и њихове анимације за Starcraft, Warcraft и Diablo. Ови "кратки филмови" су много утицали на визуелни

Делић атмосфере са снимања филма "Аждаја"

идентитет који имају моји филмови и цртежи, те "Tolerantia" и "Чудотворно млијеко" су моја прва два филма у којима се ово баш и не види, но "Kiyamet" обилује овим и рекао бих да сам се тек у овом филму потпуно пронашао. Такође, филм на којем сада радим "Аждаја", наставља тим путем.

Велес: Да ли ти је неко причао приче када си био дете ?

Иван: Када сам био мали, још прије мог сусрета са анимацијом, мој отац ми је увијек причао приче, како своје тако и туђе и увијек је са мном проводио много времена цртајући малене стрипове и правећи свакакве створове од пластелина. Иначе он је објавио двије књиге кратких прича за одрасле и један роман, а прича у "Чудотворном млијеку" је уствари једна од његових необјављених прича за дјецу.

Велес: Колико дуго постоји идеја за филм/игрицу?

Зашто змај? Зашто село Умољане?

Иван: Након што сам завршио "Kiyamet", почео сам размишљати о новом филму. Волим користити традиционалне босанске мотиве у филмовима, пошто је то врло неистражена и богата ризница, а поред свега премало искориштена у модерној умјетности. Стога је "Аждаја" филм који је инспирисан легендом о босанској аждаји у малом селу Умољани на Бјелашници. Легенда каже да је аждаја, иначе налик великој змији, кренула ка селу како би појела људе, но њих спасава бог који аждају окамењује. На великој стијени поред села се налази змијолика шара за коју кажу да је окамењена аждаја, а у подножју је студен поток - поток који има изразито вијугаво корито, као да га је утиснула змија својим покретима тијела. Поред овога, провео сам доста времена истражујући стећке на којима се у неколико

наврата појављује мотив аждаје. Стећци су можда и најзанимљивији дио ове средњовјековне културе и до дан данас постоје само непотврђене теорије о значењу симбола на њима и. њиховом настанку. Ови камени блокови су разбацани и по врло забаченим планинским масивима у Босни, па тако и поред села Умољани. За филм сам написао посебан текст, чији дио можете чути у траилеру, а инспирисан је натписима са стећака, који се и сами појављују и чине битан дио филма. Такође, музику за филм посебно компонује Дамир Имамовић, па ће она бити утемељена на севдалинкама, а за плес призивања змаја направљена је посебна кореографија на основу гламочког глухог кола, са традиционалним ношњама

Филм је такође занимљив по томе што сам се овај пут одлучио за комбинацију живог снимка и анимације. Говоримо о веома комплексном испреплитању, а у траилеру можете видјети мали дио овога о чему причам. Радити на локацији је било изузетно занимљиво искуство, посебно што сам имао најбољи тим, у којем је и Ерол Зубчевић као директор фотографије, а мјештани су нас срдечно угостили.

Уз филм са својим пријатељем Амаром Зубчевићем, радим и на краткој web игрици базираној на њему. Игрица ће имати четири нивоа и употпуниће радњу из филма.

Иако на анимацији опет радим потпуно самостално јер тако желим, филм “Аждаја” се реализује у продукцији Prime Time из Сарајева, снимање играног дијела је завршено

Студија за филм “Аждаја”, аутор Иван Рамадан

прошле године, а имаћете га прилику виједи на фестивалима када завршим анимирани дио...што је надам се, убрзо!!

Велес: Како изгледа твој посао из снова?

Иван: Можда је смијешно рећи али, мој посао из снова је управо ово што данас радим - радим анимацију, и то анимацију за филмове. Не само било какве филмове већ своје филмове! Себи одређујем деадлине-ове, радим онолико колико и кад желим. Може ли боље?

Велес: Планови за будућност?

Иван: Моји тренутни планови су да завршим "Аждају" па си приуштим неких 5-6 мјесеци путовања по фестивалима, док ћу у међувремену размишљати о новом филму. Можда је већ дошао на ред и неки дугометражни, видјећемо!

Велес: Иване, желимо ти пуно среће у раду и са нестрпљењем исчекујемо сваки твој следећи пројекат!

Рад Ивана Рамадана можете пратити на његовом блогу:

<http://eliasveskot.blogspot.com/>

Као и на youtube каналу:

<https://www.youtube.com/user/SmurfingGhoul>

Уметник позира крај стећака у селу Умољани

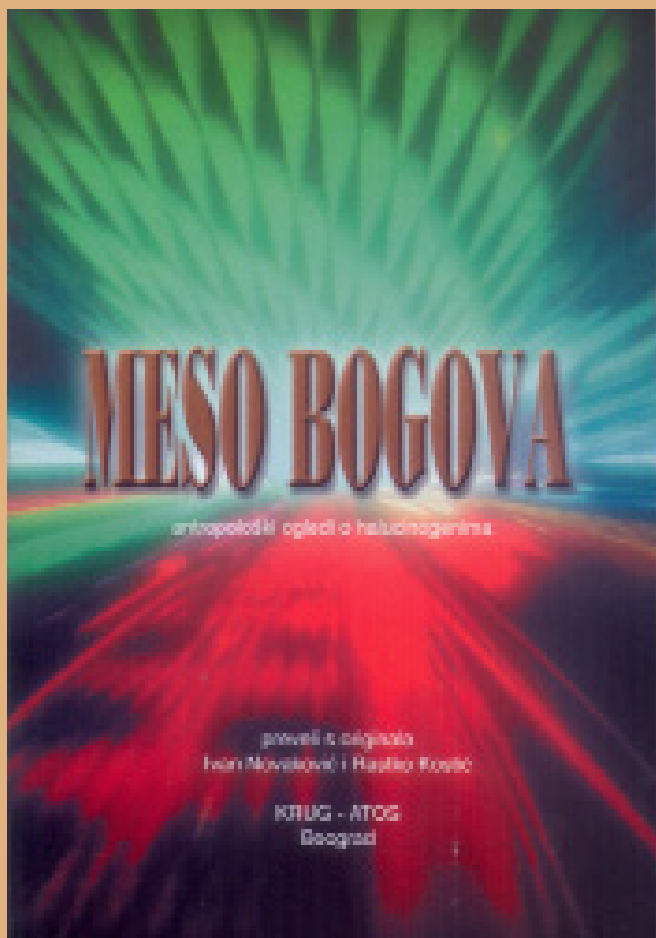

Рецензија књиге “Месо богова”

Књига “Месо богова” први пут је објављена 1972. године. Она представља збирку огледа чија је тема ритуално коришћење халуциногена међу шаманима Јужне и Северне Америке. Аутори ових чланака осврћу се и на сибирски и алтајски шаманизам, а један чланак посвећен је и афричком шаманизму (употреба халуциногена у габонском култу “бвити”). Књига обилује описима визија које су имали амерички и афрички шамани, визија које су међусобно веома сличне. Већина ових визија садржи прелазак преко неке препреке (вода, стење), успињање уз неку планину (стуб света у свим шаманским религијама), те сусрет са прецима.

Оне који проучавају стару словенску религију свакако ће занимати рад “Шта је била сома Аријеваца” аутора Роберта Гордона Восона. Постоји могућност да су наши преци конзумирали нешто слично поменутом пићу, а ова словенска сома спомиња се у “Велесовој књизи” под именом сурица. Писац чланка о соми сматра да је основни састојак обредног пића Ведејаца представљала печурка мухара. Остали чланци у књизи баве се употребом пејотеа међу мексичким Индијанцима, кактуса познатог као сан Педро али и шаманском употребом дувана. Чланке су превели Иван Новаковић и Растко Костић (познатији као писац књиге “Пад Арконе- сумрак словенског паганизма”) а књигу је издао београдски “Атос”.

Весна Какашевски

ПЕРУНОВ ПУК

Севај муњо удри громе,
Бог се срди, гране ломе,
пада муња међ дрвеће,
ту се злоба скрити неће.
Казни лоше Перун Боже,
твоја стрела убит може!
И ми ћемо ту помоћи,
горе ватре целе ноћи,
за јутро се пук сад спрема.
Ког јунака овде нема,
свако ће се борит знати,
за тебе ће живот дати.
Севај муњо ури громе,
дај сад снеге роду своме!

ВЕЛЕС МУДРИ

Велес мудри и поштени,
тврду веру зна да цени,
тај ко лаже криво збори,
нека жив у ватри гори,
а ко прави дела часна,
судба ће му бити јасна,
за живота и кад прође,
пред Велеса када дође,
Велес мудри и поштени,
часне људе зна да цени!

ПЕРУН

Перун груме, Перун громе!
Певам песму Богу своме.
Муњо удри, муњо удри!
Криве казни Боже мудри.
Дрво храста, дрво храста!
Од тебе нам род наш наста.
Бадњак гори, бадњак гори!
Наша песма свуд се ори.
Нек се ори, нек се ори,
уз песму се лакше бори!

аутор: Старославац

На огњишту

Обично су, након доласка са крчевине (на којој су проводили све вријеме између два полусунца), сједећи испод храста у близини куће, разговарали. Проводили су све вријеме заједно, никада се не одвајајући један од другог, али то је био једини дио дана када су, истински, били посвећени један другоме. Често су, управо испод тог старог храста, старијег чак и од сеоске цркве, два брата размишљала и маштала о невиђеним и чудним стварима које су постојале тамо негдје преко високих планина које су, дижући се ка небу, личиле на непрелазну границу између два свијета. Те планине су биле најдаље што је њихов поглед и корак могао да докучи. Све иза њих било је измаштано на темељима неколико несигурних чињеница које су имали о том свијету. Отуда се нико није враћао, скоро нико. Чак и кад би се неко вратио, вратио би се измијењен, изобличен и затварао би се у кућу, излазећи само понекад, мимо дана и људи

Њихови разговори нису били као у осталих. Никада нису причали, када, заиста, нешто не би имали да кажу. Сваку ријеч вагали су засебно и изговали је са великим поштовањем и увијек у њеном једином и правом значењу. Начин на који су говорили често је говорио више од саме ријечи. У тонове и гласове који су капали са њихових усана било је уткано неких давнашњих, предачких дамара, сада сачуваних само у звуцима ријечи њихових потомака. Свремена на вријеме, разговори су престајали, а остало би само ћутање и много недокучивих, необјашњивих, помало језивих погледа преко „границе“.

„Вечера!“, одјекну са кућног прозора већ устаљени позив који се није мијењао од првих вечера које су памтили. Мајка је сваке вечери, ревносно и увијек у исто вријеме, изговарала ову ријеч и не слутећи да је тих неколико гласова, тако дуго понављаних, у некој дубокој подсвијести њених синова почело добијати магијско значење. Та ријеч, којом их је мајка увијек дозивала, постепено је почела мијењати своје прави смисао и престајала је бити позив на вечерњи

„Дан и ноћ“, Максим Сухарев

оброк и улазак у кућу, а све више бивала је позивна овај свијет, набуђење, отрежњење. Без велике журбе, као опчињени, један за другим, погнутих глава од умора и дјечачких снова и надања, кретали су пут малене брвнаре и пут оног јединог прозора, окренутог истоку, са којег је и изговорена ова ријеч. У тренутку када дођоше пред ониска врата, кроз која се назирао прозор на супротној страни куће, зачуше црквена звона која су позивала на вечерњу молитву те се прекрстише, мало погнуше и уђоше.

Испред самог прозора, на малом узвишењу гдје се налазило огњиште на коме је спремана вечера, стајала је мајка и чекала их. Обојица узеше по једну посуду и, приносећи је мајки, пољубише јој руку и почеше, полако, скоро побожно, да једу. Дани су им безмијерно личили један на други. Ништа се није мијењало нити је, у блиској будућности, било изгледа да ће се било шта промијенити. Они су већ одавно навикли на такав живот и прихватили су га као једини могућ. Прољеће, љето и јесен проводили су у пољу, зиму у шуми. Нису имали времена чак ни да набаве огрев прије него дође зима. Описати један дан њиховог живота, значи, уједно, описати цијели њихов дотадашњи живот.

И тај дан, седам дана уочи Великог поста, је био један од многих који су провели у пољу. У селу је, због неких празника, мало људи радило тих дана, али они су, ипак, морали. Дошли су на поље са првим зрацима сунца и остали до посљедњих, сакривши се у хладовину само оних неколико тренутака када је сунце било у зениту или, по њиховом мишљењу, у оних јединих неколико тренутака када је сунце било у зениту или, по њиховом мишљењу, у оних јединих неколико тренутака када се сунце није кретало. Тај кратки предах користили су да поједу оброк који им је мајка свако јутро брижно спремала. Оброк је био исувише оскудан, али се никада нису жалили, чак су били дубоко захвални богу и природи што имају и толико.

“Подне” , Максим Сухарев

Сједили су подвијених ногу те је изгледало као да клече или, боље рећи, као да су им ноге до кољена биле у земљи. Како су све радили као по диктату или навици од ручка су временом направили својеврстан ритуал који је, ето, трајао само толико колико је и сунце мировало на небу што га није чинило мање битним од осталих. Након оброка без ријечи су се дизали и настављали са послом.

Кући су кретали тек када сунце већ додирне хоризинт и полако почне да тоне. Један поред другог, ишли су тешким и тромим корацима и у тим тренуцима су им некако посебно била тешка два будака која су носили кући. Да сте, којим случајем, у том тренутку могли да их видите – видјели бисте два дјечака са алаткама пребаченим преко рамена оцртана на оној половини сунца која још није била утонула у хоризонт. Како је сунце нестајало, нестајали су и они са њим.

У повратку, недалеко од куће, срели су неколико коња које је тјерао јахач на хромом вранцу. Кроз главу им се провуче мисао о томе колико би им користио један такав коњ и колико би живот био подношљивији са таквим богатством. Старији брат убрза корак и пожурише кући.

Недуго затим, опет су сједили испод старог храста. Не сачекавши да их мајка позове, кренуше на вечеру. У кући, на оном узвишењу испред прозора, одмах поред огњишта на коме се још увијек крчкала вечера, лежала је мајка. Млаћи брат одмах притрча док је старији само стајао и гледао. Кроз раскопчану одјећу по грудима и стомаку видјеле су се модрице. Била је мртва.

Док је млаћи брат плакао над мртвим тијелом, старији примијети трагове потковица по цијелој кући.

Душко Пејић

“Волх - син Всеслава”, Максим Сухарев (деталј)

Рт Аркона

1 .Рт Аркона је рт на Немачком острву Риген. Налази на 45 метара надморске висине на полуострву Вите. На острву преовлађују равничарски предели који су погодни за обрађивање земље која је изузетно плодна. На неким местима обале су у виду стрмих падина а на неким у виду пешчаних плажа. Због климе и састава земљишта који преовлађују овде дешавају се одрони који воде до урушавања делова стрмих падина и тиме уништавају оно што је било на тој земљи. У непосредној близини се налази Национални парк Јасмунд. Аркона представља једну од најпопуларнијих туристичких дестинација са преко 800000 посета годишње. Пажњу привлаче два светионика и навигациони торањ, бункери, неколико других туристичких грађевина и као најважнија ствар ту су остаци Словенске тврђаве и светилишта које је посвећено Богу Световиду. Сматра се да припада периоду од IX до XIII века.

2. Ограђено насеље са храмом су саградили Рујани. Рујани су старо Словенско племе које острво Риген насељава још од XI века како историчари сматрају. У њихово време острво се називало Рујан. Они су се најчешће бавили сточарством, пољопривредом и риболовом. Трговали су са Скандонавским и Балтичким земљама. Познато је да су ратовали са околним земљама да би се заштитили, били су и у војном и племеском савезу са другим Словенским племенима попут Померанаца по којима је област Померанија добила име. Рујански кнезови: Вишеслав први, Круто, Гримн, Ратислав, Чеслав. Као и сви остали Словени, и Рујани су били врхунски ратници. Словенски ратници су често описивани као високи и снажни. Користили су разне врсте оружја међу који су неизбежна копља и секире. Користили су и мачеве и лукове. Такође су користили и округле штитове. (на фотографији се види како су некада изгледали Словенски ратници)

2.1 Град је са истока, југа и сервера био заштићен високим, стрмим падинама док се на западу простирао земљани бедем. Овакав положај им је пружао неопходну сигурност која им је била потребна. У центру града се налазио храм. Храм је био направљен од дрвета и имао је четвороугаону основу. У храму се налазио кумир Бога Световида који

је поприлично био већи од човека. У храм се улазило само са једне стране. Зидови су украшавани радовима у дрвету који су представљали Божје. Опис кумира доста говори о томе колико се Световид поштовао код Рујана. Имао је четири главе. У десној руци је држао рог који је био украшен орнаментима израђеним од метала. Мач, са корицама украшеним сребром, је стајао на боку. Храму су посвећени војници, њих 300 који би сав плен из похода предавали храму. У граду је било доста богатства које је итекако привлачило пажњу околних Хришћанских земаља. Чак су и неки од Хришћанских краљева слали дарове.

2.2 Пред жетву, једном годишње се одржавао ритуал у којем се прирцала успешност следеће жетве. Жрец би узео рог и у њега сипао вино из ког би прорицао. Постоји једна прича везана за сам обред, правио би се велики хлеб тј. погача која је била величине као човек. Жрец би стао испред погаче и питао народ да ли је види. Када они кажу да га виде жрец им узврати са: Догодине га нећете видети. Након овога би се започела гозба.

2.3 Пропаст за Аркону је предвођена од стране Данаца на челу са бискупом Абсаломом и краљем Валдемаром. Постоји једна занимљивост у вези Валдемара, по рођењу је добио име Владимир, по Владимиру Мономаху од Кијева. Они су срушили тврђаву и храм, такође и опљачкали. Становништво је на силу покрштено. Кумир исечен. Уништили су последњи пагански храм. Све се то догодило несретне 1168 године. Данас, због урушавања, постоји само једна трећина тврђаве. (на слици испод се види рушење кумира Световида)

Душан Адамовић

Часопис Велес

